

Vermoeden
pestgedrag

→ Onderzoek ←

Melding van
pestgedrag

conclusie concreet

conclusie diffuus

Onderzoek

1. oriënterend gesprek met het slachtoffer
2. getuigen worden apart gehoord en gevraagd naar concreet voorval
3. oriënterend gesprek met de pester(s)
4. de leerkracht vat het geheel samen op een registratieformulier/ESIS/melding VP
5. de conclusie kan unaniem zijn of diffuus door bijv. verschillende getuigenissen

Concreet situatie

6. zowel het slachtoffer als de pester worden op de hoogte gesteld van de conclusie en welke stappen er genomen worden
7. ouders worden uitgenodigd op school en de situatie wordt besproken
8. er worden afspraken gemaakt om in de toekomst pestgedrag te voorkomen
 - in de klas worden in het algemeen de regels en afspraken besproken
 - afhankelijk van de situatie wordt het voorval concreet besproken
 - slachtoffer en dader worden samen gebracht voor een gesprek. Hierbij worden afspraken gemaakt om herhaling te voorkomen
 - het slachtoffer moet zich wel veilig voelen i.e.d. gesprek
 - besproken (met ouders en kinderen) wordt wat slachtoffer en dader nodig hebben om herhaling te voorkomen
 - afspraken en voorval worden genoteerd in Esis. Collega's worden op de hoogte gesteld van afspraken.
9. in geval van recidive-gedrag van de pester volgt een waarschuwing (gele kaart), protocol schorsing en verwijdering.

Onderzoek diffuse situatie

De situatie is niet of gedeeltelijk helder. Er is dan sprake van sterke aanwijzingen of vermoedens.

1. Oriënterend gesprek met het slachtoffer. Hierbij wordt eventueel een vermoeden uitgesproken van de dader. Ouders van het slachtoffer worden op de hoogte gesteld
2. Is er een vermoedelijke dader dan wordt hiermee een gesprek gearrangeerd en ouders worden op de hoogte gesteld.
3. Er wordt duidelijk uitgesproken dat pesten niet getolereerd wordt en dat hier de komende weken veel aandacht voor is. Leerkrachten zijn alert op pestgedrag en melden direct als er iets voor valt. Concrete situaties is bewijsvoering.
 - er worden afspraken gemaakt om in de toekomst pestgedrag te voorkomen
 - in de klas worden in het algemeen de regels en afspraken besproken
 - afspraken en voorval worden genoteerd in Esis. Collega's worden op de hoogte gesteld van afspraken.
 - er is regelmatig een gesprek met de gepeste
4. In geval van sluimerend pestgedrag zonder er echt de vinger er op te kunnen leggen wordt overleg gevoerd met de vertrouwenspersoon om nadere stappen/maatregelen te nemen. Eventueel worden externe deskundigen geraadpleegd of ingeschakeld.

Groepspesten

In geval van pestgedrag in een groep waarbij meerdere kinderen betrokken zijn, worden de signalen direct besproken in het team, samen met de schoolcontactpersoon. Binnen het team wordt een plan van aanpak opgesteld. In ieder geval worden de volgende acties uitgezet:

1. De situatie wordt in kaart gebracht: slachtoffers, pesters, meelopers. In welke situaties neemt pestgedrag toe.
2. De situatie wordt in de klas besproken met de kinderen en er wordt gemeld dat er deze situatie onwenselijk is en dat dit direct moet stoppen.
3. Er zijn individuele gesprekken met alle (betrokken) kinderen, maar het liefst allemaal.
4. Conclusies worden getrokken en in het team besproken. Actieplan (groepsplan) wordt opgesteld.
5. Binnen de groep worden duidelijke afspraken gemaakt en uitgelegd welke maatregelen er genomen worden.
6. Ouders worden geïnformeerd, ouders van slachtoffers/pesters worden op school uitgenodigd.
7. Regelmatig wordt de voortgang in de klas, binnen het team en met ouders geëvalueerd.

Is het probleem dermate groot dat de school handelingsverlegen is, worden externen ingeschakeld en mogelijk wordt het protocol schorsing en verwijdering gevolgd.

Inleiding Pesten

Pesten is de ongelijkwaardige strijd, meestal van een groep tegen een enkeling. De term ongelijkwaardig is essentieel in deze omschrijving: hij geeft namelijk het verschil tussen pesten en plagen aan. Pesten is het kiezen van een zondebok en het afreageren van frustratie in de vorm van agressie of buitensluiten van het slachtoffer. Dit slachtoffer heeft meestal niets van doen met de oorzaak van deze frustratie. Op onze school nemen wij duidelijk stelling tegen pestgedrag. Onze stellingname betreft niet alleen het pesten dat binnen de school plaatsvindt. Wij nemen ook stelling als het gaat om pesten via Internet (websites, e-mail e.d.). Als in dit protocol wordt gesproken over pesten of pestgedrag, dan wordt daarmee ook bedoeld digitaal pesten of digitaal pestgedrag.

Vooraf

Op de voorpagina staat het pestprotocol in schema. Hierachter wordt dat protocol toegelicht en vind je een aantal bijlagen ter ondersteuning. De leerkracht heeft een signalerende taak ten aanzien van pesten. In het protocol staat stapsgewijs weer gegeven wat je als leerkracht kan doen wanneer je ziet of het vermoeden hebt dat een leerling gepest wordt. De signalen die aanwijzingen kunnen geven, staan omschreven in bijlage 1. Daarnaast is de thermometer in bijlage 2 een mooi instrument om te bekijken of er in de klas gepest wordt. Vaak durven kinderen die gepest worden niet te vertellen wat er aan de hand is. Ze zijn angstig dat de dader meteen aangepakt wordt, wat als gevolg kan hebben dat ze alleen maar meer gepest zullen worden. Niet alleen leerkrachten signaleren pestgedrag, ook andere medewerkers, ouders, leerlingen zullen dit signaleren. Het is van groot belang dat de betreffende leerkracht direct op de hoogte gesteld wordt.

Bijlage 1

Signalen gepest kind

Hoe is pestgedrag te signaleren?

Omdat leerlingen in veel gevallen niet vertellen dat ze worden gepest kan uit indirecte signalen worden afgeleid of leerlingen worden gepest.

Dit zijn de signalen:

- Blauwe plekken
- Spullen die "kapot" gaan
- Zij lijken geen vrienden te hebben, zijn vaak alleen
- Zij worden als laatste gekozen
- Geen zin om naar school te gaan
- Ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven
- Angstig en onzeker
- Zij zien er bang, neerslachtig en huilerig uit
- Verminderde schoolresultaten
- Overdreven clownesk gedrag
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen
- Andere kinderen uit jouw klas kunnen ook signalen geven dat een kind gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een kind zit te huilen, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.

Bijlage 2 Thermometer pesten in de klas

De afname van deze vragenlijst gebeurt anoniem,

Over de laatste maand: nooit altijd

1. Ik voel me op school veilig genoeg om:

- te zijn wie ik ben	nooit	0	1	2	3	4	5	altijd
- voor mijn geloof uit te komen		0	1	2	3	4	5	
- mijn mening te geven		0	1	2	3	4	5	
- te kiezen en te doen wat ik wil		0	1	2	3	4	5	
- te gaan en te staan waar ik wil		0	1	2	3	4	5	

2. Ik voel mij veilig

- in de klas		0	1	2	3	4	5
- in het schoolgebouw		0	1	2	3	4	5
- op het schoolplein		0	1	2	3	4	5
- in de buurt van de school		0	1	2	3	4	5

3. Ik voel me veilig omdat de school

- goed op naleving van de regels let		0	1	2	3	4	5
- goed helpt als je hulp vraagt		0	1	2	3	4	5
- goed optreedt tegen pesten en geweld		0	1	2	3	4	5
- goed optreedt tegen discriminatie		0	1	2	3	4	5

4. Ik voel me onveilig op school door

- leerlingen		0	1	2	3	4	5
- leerkrachten		0	1	2	3	4	5
- andere personeelsleden op school		0	1	2	3	4	5

5. Ik voel me onveilig op school door:

- uitschelden		0	1	2	3	4	5
- bedreiging met woorden		0	1	2	3	4	5
- stuk maken of stelen van mijn spullen		0	1	2	3	4	5
- uitsluiting (niet meer mogen meedoen)		0	1	2	3	4	5
- pesten		0	1	2	3	4	5
- lichamelijk geweld		0	1	2	3	4	5
- discriminatie		0	1	2	3	4	5
- seksueel geweld		0	1	2	3	4	5

6. Ik word op school gepest of gediscrimineerd

- om hoe ik eruit zie		0	1	2	3	4	5
- om wat ik wel en niet goed kan		0	1	2	3	4	5
- om mijn afkomst, geloof of cultuur		0	1	2	3	4	5
- om de manier waarop ik spreek en schrijf	0 1	2	3	4	5		
- omdat ik een jongen of een meisje ben	0	1	2	3	4	5	

7. Ik maak het voor anderen onveilig op school door:

- uitschelden		0	1	2	3	4	5
- bedreiging met woorden		0	1	2	3	4	5
- stuk maken /stelen van spullen van anderen	0 1	2	3	4	5		
- uitsluiting (niet meer laten meedoen)		0	1	2	3	4	5
- pesten		0	1	2	3	4	5
- lichamelijk geweld		0	1	2	3	4	5

- discriminatie

0

1

2

3

4

5

Oriënterend gesprek

Doel Nagaan of en wat er aan de hand is. Achterhalen of het probleem dat verteld wordt het echte probleem is, of dat er een probleem achter zit. Nagaan of de probleem inbrenger geholpen wil worden.

Werkwijze

De andere vrijelijk laten vertellen. Gerichte, open vragen stellen.

Kenmerken

Kort, de situatie wordt in kaart gebracht.

Vaardigheden

Aandacht geven.

Luisteren.

Stimuleren.

Vragend aansluiten.

Stimulerende begin zin.

Terugkoppelen, samenvatten.

Open vragen stellen

Open vragen geven de ander veel vrijheid om duidelijk te maken wat hem bezig houdt.

Open vragen stel je om:

- Een gesprek te beginnen.
- Tijdens het gesprek dieper op zaken in te gaan.
- Tijdens het gesprek de aandacht op bepaalde onderwerpen te richten.

Bijlage 4

Gesprekstips met gepeste leerling

- Zorg dat u niet meteen iets onderneemt.
- Luister en stel vragen, laat zien dat u wilt helpen, maar doe nog niks.
- Bespreek wat de leerling al heeft gedaan om het digitaal pesten te stoppen.
- Bedenk samen de volgende stap, wat gaan we nu samen doen.
- Doe niets buiten de leerling om.
- Ga niet voor de leerling staan, maar er naast of er achter.

Bijlage 5

Tips ter voorkoming van digitale pesterijen

Geef het slachtoffer bij digitaal pesten in ieder geval de volgende tips:

- Gebruik altijd een nickname (schuilnaam).
- Geef nooit je adres, achternaam, telefoon of 06-nummer.
- Chat alleen als je een ander kunt blokkeren.
- Blokkeer het mailtje (dan krijg je geen post meer van deze afzender).
- Zeg het thuis of op school.
- Bewaar de pestmail (dat is het bewijs).
- Laat je leerkracht of ouders bij de provider nagaan wie het bericht heeft verstuurd en een klacht indienen.
- Meld het aan de chatbox zelf (aan de moderatoren of via e-mail).
- Reageer nooit zelf op zulke chats.
- Blokkeer de chat van die persoon. Kan dat niet? Log uit!
- Log eventueel onder een andere naam weer in en chat door met de mensen die je wel leuk vindt.

Bijlage 6 Bemiddelingsgesprek

Doel De hulpverlener probeert een dialoog mogelijk te maken tussen twee partijen die op elkaar zijn vastgelopen.

Kenmerken

Twee partijen hebben een conflict waar zij zelf niet meer uit kunnen komen. Beide partijen hebben persoonlijke emoties overgehouden n.a.v. vorige botsingen. Beide partijen denken het recht aan hun kant te hebben en vinden dat de ander onjuist handelt. De bemiddelaar moet weer beweging in de situatie krijgen, zonder dat de partijen het gevoel hebben dat ze gezichtsverlies lijden.

Werkwijze

Voorafgaand aan het gesprek heb je je een duidelijk beeld gevormd waar de zaak over gaat en welke beleving beide partijen hebben. Nodig beide partijen uit toelichting te geven op de zaak, zo nodig verhelderen door terugkoppelen, samenvatten en vragen stellen. In wisselwerking met beide partijen een probleemstelling formuleren. Beide partijen laten verklaren dat deze situatie om beweging vraagt van beide kanten. Beide partijen bereidheid vragen in beweging te komen.

Vaardigheid

Zich open opstellen.

Luisteren.

Terugkoppelen.

Ordenen.

Vragend aansluiten.

Vragend toevoegen.

Informeren.

Adviseren.

Bijlage 7 Confronterend gesprek

Doel De hulpverlener maakt de ander duidelijk welk probleem hij/zij heeft met het gedrag van de cliënt. Aan de cliënt wordt om medewerking gevraagd om zo te komen tot een constructieve werksituatie/werkrelatie.

Kenmerken De hulpverlener neemt initiatief tot dit gesprek.

Werkwijze Informeer de cliënt welk gedrag als hinderlijk wordt ervaren. Leg dit uitvoerig uit, gebruik ik- boodschappen. Overtuig je ervan dat de ander begrepen heeft wat het probleem is. Ga serieus in op negatieve emoties van de ander. Nodig de ander oprecht uit om mee te werken aan het veranderen van de werksituatie/werkrelatie. Spreek goede voornemens uit en maak afspraken.

Vaardigheid

Duidelijke bewoording kiezen.

Open staan voor kritiek van de cliënt.

Aandacht geven, empatisch reageren.

Reflecteren op gevoelens van de ander.

Verwoorden van de eigen gevoelens.

Ik- boodschap gebruiken. N

iet in de verdediging gaan, maar met een ik- boodschap de kritiek ontvangen.

Duidelijk maken dat het gedrag van de ander te maken heeft met het gedrag en niet met de persoon van de ander.